

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด เป็นการวิจัยแบบไม่ทดลอง โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ซึ่งผู้วิจัยจะทำการนำเสนอผลการวิจัย แบ่งเป็น 3 ตอน ได้แก่ สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตามลำดับ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่งผลกระทบต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี รวมทั้งเพื่อเสนอแนะทางการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการดำเนินงานของคณะกรรมการชุมชน เทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

1.2 วิธีการดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาจากประชากรที่ใช้ในการศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ (1) คณะกรรมการชุมชน เทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 63 ชุมชน และกลุ่มประชากรที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด 116,725 คน กลุ่มตัวอย่าง คณะกรรมการชุมชน จำนวน 219 คน จากจำนวนชุมชน 54 ชุมชน โดยแบ่งเป็นชุมชนขนาดใหญ่ 11 ชุมชน ชุมชนขนาดกลาง 20 ชุมชน และชุมชนขนาดเล็ก จาก 23 ชุมชน (2) ประชากรที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จำนวน 399 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ชุด ชุดที่ 1 สำหรับคณะกรรมการชุมชน และชุดที่ 2 สำหรับประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการกรอกแบบสอบถามไปให้คณะกรรมการชุมชนและประชาชนในพื้นที่ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง และรวบรวมส่งคืนผู้วิจัย ภายใน 2 สัปดาห์ ทั้งหมด 618 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100.0 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย

ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบสมมติฐานด้วยค่า t-test และการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression)

1.3 ผลการวิจัย

1.3.1 ลักษณะทางประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุระหว่าง 25-40 ปี ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี คณะกรรมการชุมชนส่วนใหญ่มีระยะเวลาปฏิบัติงาน 1-2 ปี สำหรับประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 25-40 ปี ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด ประกอบอาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจมากที่สุด มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ย 10,000 – 20,000 บาท

1.3.2 ความคิดเห็นปัจจัยที่มีส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของคณะกรรมการชุมชน

1) ความคิดเห็นปัจจัยที่มีส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนและการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีของคณะกรรมการชุมชน

(1) ทรัพยากรการบริหารจัดการ

กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นต่อปัจจัยด้านทรัพยากรการบริหารจัดการ มีภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ (1) การจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคเอกชน องค์กร และประชาชนทั่วไป รองลงมา (2) คณะกรรมการมีการวางแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า คณะกรรมการชุมชนสามารถติดตามประเมินผลการจัดการสิ่งแวดล้อมเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข และชุมชนมีสถานที่ที่ใช้ในการประชุม ชี้แจง หรือใช้เป็นที่ติดต่อระหว่างประชาชน กับคณะกรรมการชุมชนอย่างสะดวก และ (3) เทศบาลนครปากเกร็ดได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากภาครัฐในการจัดการสิ่งแวดล้อมและคณะกรรมการชุมชนมีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจในการช่วยกันพัฒนาชุมชน

2) ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อตัวแปรอิสระต่อการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีในภาพรวม

คณะกรรมการชุมชนมีความเห็นว่า ปัจจัยด้านนิติธรรม ด้านการมีส่วนร่วม และด้านความรับผิดชอบมีส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับมาก สำหรับ ประชาชนมีความคิดเห็นว่าปัจจัยด้านนิติธรรม ด้านคุณธรรม และด้านความโปร่งใสมีส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนอยู่ในระดับมากอยู่ในระดับมาก โดยเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

(1) ด้านนิติธรรม

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนได้ดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามนโยบายและกฎระเบียบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม รองลงมาเห็นว่าคณะกรรมการชุมชนมีการออกกฎ ระเบียบ เพื่อใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างเสมอภาค

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นว่าหลักนิติธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนมีการออกกฎ ระเบียบ เพื่อใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างเสมอภาคและเป็นธรรม รองลงมา คณะกรรมการชุมชนได้ดำเนินการจัดการสิ่งแวดล้อม ตามนโยบายและกฎระเบียบของกรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม

(2) ด้านคุณธรรม

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนได้อย่างเสมอภาค รองลงมา คณะกรรมการชุมชนสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในชุมชน ด้วยการทำงานที่ซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นว่าหลักคุณธรรมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในชุมชน ด้วยการทำงานที่ซื่อสัตย์ สุจริต ความเสียสละ รองลงมา คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนได้อย่างเสมอภาค

(3) ด้านความโปร่งใส

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับ ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนได้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ประชาชนในชุมชนสามารถตรวจสอบและดูแลการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นว่าหลักความโปร่งใสอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนได้มีการประชาสัมพันธ์ชี้แจงข้อมูล ข้อเท็จจริง เกี่ยวกับการจัดการ

สิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้กับประชาชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่อง รองลงมา ประชาชนในชุมชนสามารถตรวจสอบและดูแลการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง

(4) ด้านการมีส่วนร่วม

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์จากการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน รองลงมา ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นว่าหลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน รองลงมา และเห็นว่าประชาชนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชน

(5) ด้านความรับผิดชอบ

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก รองลงมา คณะกรรมการชุมชนมีจุดมุ่งหมายบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อชุมชน

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นว่าหลักความรับผิดชอบอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนมีจุดมุ่งหมายบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมของชุมชนเพื่อชุมชน รองลงมา คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก

(6) ด้านความคุ้มค่า

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นว่าหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนบริหารงบประมาณได้อย่างคุ้มค่า รองลงมา คณะกรรมการชุมชนบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักประหยัด

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นว่าหลักความคุ้มค่าอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนบริหารจัดการทรัพยากรสิ่งแวดล้อมโดยยึดหลักประหยัด รองลงมา คณะกรรมการชุมชนบริหารงบประมาณได้อย่างคุ้มค่า

1.3.3 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อระดับความสำเร็จของการจัดการ สิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

คณะกรรมการชุมชนมีความพึงพอใจต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก โดยพึงพอใจความสะอาด

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความพึงพอใจต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีอยู่ในระดับมาก พึงพอใจกับความทันสมัย

1.3.4 ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่อการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback)

คณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนมีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนให้ประชาชนทราบ รองลงมาคณะกรรมการชุมชนมีการเปิดเผยข้อมูลให้ประชาชนตรวจสอบ

ประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ในการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี อยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ คณะกรรมการชุมชนเปิดรับฟังความคิดเห็นจากประชาชน รองลงมา คณะกรรมการชุมชนมีการรายงานผลการดำเนินงานด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนให้ประชาชนทราบ

1.3.5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐาน

1) ความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนมีความสำเร็จไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 ผลการศึกษาพบว่า ความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนมีความสำเร็จไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2) คณะกรรมการชุมชนและประชาชนมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนแตกต่างกัน ผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนและประชาชนมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนไม่แตกต่างกัน

3) ปัจจัยแรงจูงใจ ปัจจัยทรัพยากรการบริหารจัดการ ปัจจัยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมีส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เป็นตัวแปรเดียวที่เข้าสู่สมการถดถอยมีความสามารถในการอธิบายความผันแปร เรื่อง ความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ได้ร้อยละ 12.2 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ .05

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

2.1 การประเมินระดับความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี

2.1.1 การพบว่าคณะกรรมการชุมชนมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความสะอาด เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ ทรัพยากรดิน ซึ่งจากผลการศึกษาอธิบายได้ว่าความสำเร็จทางการจัดการสิ่งแวดล้อมขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายประการ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งการให้ประชาชนที่อยู่ในสังคมเป็นผู้ร่วมแสดงความคิดเห็น และ ร่วมกันวางแผนกระบวนการดำเนินงาน เพื่อนำสู่ตัดสินใจบนทางเลือกที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับของสังคม และมีอำนาจที่สามารถประเมินผลการดำเนินงานได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ Mackenzie (1997: 11) แนวคิดการจัดการเชิงนิเวศที่นำเสนอโดย Bocking ได้ให้ทรรศนะว่าการที่เปิดโอกาสให้สาธารณชนทราบถึงการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ โดยผ่านกระบวนการที่เปิดเผยมีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และร่วมกันจัดทำแผนงาน โครงการต่างๆ เพื่อให้การ ปฏิบัติงานของแต่ละหน่วยงาน และประชาชนในพื้นที่เป็นไปในทิศทางหรือเป้าหมายเดียวกันในด้าน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ รวมทั้งการจัดทำแผนแบบผสมผสานหรือบูรณาการและมีการจัดทำแนวทางปฏิบัติสำหรับผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการเพื่อให้สามารถดำเนินการตามแผนงานต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ นโยบายและแผนการส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2540-2559 มีความมุ่งหมายที่จะให้มีการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติให้ควบคู่ไปกับ

การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันจะยังผลให้การพัฒนาประเทศเป็นการพัฒนาที่ยั่งยืนและเสริมสร้างคุณภาพแห่งชีวิตของประชาชน โดยได้กำหนดแนวทางที่จำเป็นเร่งด่วนในการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดทดแทนได้ ให้เข้าสู่สภาพสมดุลของการใช้และการเกิดทดแทน และกำหนดแนวทางแก้ไขภาวะมลพิษทางน้ำ มลพิษทางอากาศ มลพิษทางเสียงและความสิ้นเปลืองมูลฝอย และสิ่งปฏิกูล สารอันตราย และของเสียอันตรายตลอดจนการกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและรักษา คุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติในอนาคต (กรมการปกครองส่วนท้องถิ่น 2549: 7-8)

2.1.2 การพบว่าประชาชนที่พักอาศัยในเขตเทศบาลนครปากเกร็ดมีความคิดเห็นต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถจำแนกระดับความคิดเห็น โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ ความสิ้นเปลืองเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาได้แก่ เขม่า เถ้า ฝุ่นละออง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีไม่พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับความสิ้นเปลือง เขม่า เถ้า ฝุ่นละออง ในขณะที่สถานที่พักผ่อนหย่อนใจมีปริมาณน้อยทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการขยายตัวทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วในระยะเวลาที่ผ่านมา ส่งผลกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งในปัจจุบันมีสถานที่พักผ่อน มีสวนสาธารณะ 1 แห่ง คือ สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ นนทบุรี จึงอาจทำให้ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการจัดการสถานที่พักผ่อนเป็นลำดับสุดท้าย อย่างไรก็ตามความสำเร็จทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีอาจจะต้องอยู่ที่ความร่วมมือหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ เพราะประชาชนในพื้นที่ย่อมเข้าใจดีว่าพื้นที่ดังกล่าวขาดแคลนสิ่งใด และต้องการพัฒนาพื้นที่ของตนเองให้เป็นเช่นไร ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของพุทธิพงศ์ พิศาลวัชรินทร์ (2550) ศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดการเครือข่ายชุมชนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนกระบวนการนโยบายสาธารณะด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน กรณีศึกษาเครือข่ายลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ผลการศึกษาส่วนหนึ่ง พบว่า ปัจจัยที่เอื้อในการรวมกลุ่มคือ มีเป้าหมายร่วมในการที่จะอนุรักษ์ฟื้นฟูลุ่มน้ำคลองอู่ตะเภา ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกคือ เวลาในการทำกิจกรรมไม่ตรงกัน ผลการศึกษาและกระบวนการสร้างและการก่อตัวนโยบายสาธารณะ พบว่า มีการใช้กิจกรรมเป็นช่องทางเพื่อประสานความร่วมมือ โดยประชาชนในพื้นที่เป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการผลักดันให้ฝ่ายอื่น ๆ เคลื่อนไหวทั้งในการเรียกร้องสิทธิและมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายของพื้นที่

2.1.3 การพบว่าความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนมีความสำเร็จไม่ต่ำกว่าร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาอธิบายเพิ่มเติมได้ว่า บทบาทของคณะกรรมการชุมชนประกอบด้วย การเป็นผู้นำในการพัฒนาชุมชน และเป็นที่ปรึกษาของประชาชนในชุมชน การสำรวจค้นหาปัญหาในชุมชน และวางแผนพัฒนาระดับชุมชน การประสานงานระหว่างชุมชน และเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การร่วมมือกับประชาชนหาทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของชุมชน โดยวิธีการประชาธิปไตย การเสริมสร้างความสามัคคีของผู้อยู่อาศัยในชุมชน และปฏิบัติหน้าที่อื่น ๆ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชาติ และของชุมชน ซึ่งการจัดการสิ่งแวดล้อมเป็นหน้าที่หนึ่งของคณะกรรมการชุมชน ซึ่งคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ได้ทำหน้าที่ดังกล่าวได้เป็นอย่างดี จนเป็นที่พึงพอใจของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่เกิดขึ้นนั้นอาจจะประกอบด้วยปัจจัยทางด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี รวมทั้งแรงจูงใจในการปฏิบัติงานเพื่อชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้คณะกรรมการชุมชนและประชาชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรีร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเพลโต (Plato อ้างถึงใน ทินพันธุ์ นาคะตะ, 2543 : 119) กล่าวไว้ว่า การปกครองที่ก่อให้เกิดความยุติธรรมขึ้นในสังคมสมาชิกในสังคมจะต้องมีการแบ่งหน้าที่กันทำ เพราะ คนเรามีความสามารถ เหมาะสำหรับงานเฉพาะอย่างจึงควรทำหน้าที่ ของตนเองให้ดีที่สุด ผู้ปกครองควรเป็นผู้มีปัญหาหรือมีเหตุผล เจ้าหน้าที่ของรัฐควรเป็นผู้นำงานด้วยกำลังใจอันเข้มแข็งส่วนประชาชนควรตั้งหน้าตั้งตาในการปฏิบัติหน้าที่ของตนโดยที่ทุกฝ่ายจะต้องรู้ ควบคุมตนเอง และยอมรับสภาพดังกล่าว ซึ่งจากผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของโชติ จารุเมธีชน (2545) ศึกษาเกี่ยวกับการสร้างพลังประชาชนเพื่อการจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชน กรณีศึกษาบ้านแขวงวัวชน ตำบลโคกสะอาด อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพบว่า การประเมินการใช้พลังประชาชนเพื่อการจัดการ สิ่งแวดล้อมชุมชนนั้นประชาชนมีความพอใจในระดับที่มากที่สุดในระดับร้อยละ 56.50

2.2 ปัจจัยที่มีส่งผลต่อความสำเร็จของทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน

การศึกษาพบว่าปัจจัยทางด้านการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีมีส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน จากผลการศึกษาดังกล่าวอธิบายเพิ่มเติมได้ว่าการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีเป็นทั้งเป้าหมายและวิธีการในการพัฒนา ถ้าพิจารณาในฐานะ วิธีการอันจะนำไปสู่เป้าหมายก็จะหมายถึง เครื่องมือหรือกลไกในการบริหารจัดการ ทรัพยากรทางเศรษฐกิจ การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างความเป็นธรรมในสังคม เป็นต้น ในขณะที่ถ้าพิจารณาในฐานะที่เป็นเป้าหมายของการพัฒนานั้น จะหมายถึงระบบบริหารจัดการที่มี

องค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเคารพสิทธิมนุษยชน และยึดมั่นในความสุจริต ความถูกต้องดีงาม และโปร่งใส ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Denhardt and Denhardt 2000:42-43 อ้างในถวัลดี บุรีกุล 2547 : 235-236) กล่าวไว้โดยสรุปว่า การบริหารจัดการที่ดีเป็น (1) การมุ่งให้บริการแก่ประชาชนไม่ใช่การกำกับข้าราชการจึงไม่เพียงแต่ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนแต่ต้องสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนด้วย (2) การสำรวจความต้องการของสาธารณชน เพื่อสร้างความสนใจร่วมและรับผิดชอบร่วมกัน (3) การให้คุณค่าแก่ประชาชนในฐานะของการเป็นพลเมืองมากกว่าการเป็นผู้ประกอบการ โดยข้าราชการจะยอมรับที่จะเป็นผู้ช่วยเหลือสังคมมากกว่าการเป็นผู้จัดการธุรกิจที่คิดและทำเสมือนเงินหลวงเป็นเงินของตนเอง (4) การคิดอย่างมีกลยุทธ์ แต่ปฏิบัติอย่างเป็นประชาธิปไตย นโยบายและโครงการต่างๆ จะสนองความต้องการของสาธารณชนได้อย่างมีประสิทธิภาพหากมีการทำงานร่วมกัน (5) การตระหนักว่าการมีสำนึกรับผิดชอบไม่ใช่เรื่องง่าย ข้าราชการไม่ควรสนใจแค่เรื่องของการทำงานตามนโยบายหรือเรื่องการตลาด และการอยู่รอดของตน แต่ต้องสนใจเรื่อง ของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ค่านิยมของชุมชน สังคม (6) การบริหารมากกว่ากำกับ มีการสร้างค่านิยมร่วม การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการทางนโยบายถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์และค่านิยมร่วมกันด้วย (7) การคำนึงว่าประชาชนเป็นผู้มีคุณค่าไม่ใช่แค่ผลผลิต หน่วยงานราชการต่าง ๆ จะประสบความสำเร็จในระยะยาวหากดำเนินการด้วยการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและสร้างการเป็นผู้นำร่วมกันกับประชาชนบนพื้นฐานของการเคารพประชาชน บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (อ้างใน ถวัลดี บุรีกุล 2547: 240) การใช้หลักธรรมาภิบาล เพื่อการมีความเป็นธรรม ความสุจริต ความมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ซึ่งวิธีการที่จะสร้างให้เกิดมีธรรมาภิบาลขึ้นมาได้ คือ การมีความโปร่งใส มีความรับผิดชอบ ถูกตรวจสอบได้ และการมีส่วนร่วมเป็นสำคัญ แต่อาจประกอบไปด้วยหลักการอื่น ๆ อีกได้ด้วยแล้วแต่ว่าจะนำไปใช้ โดยสภาพแวดล้อมของธรรมาภิบาลอาจประกอบไปด้วยกฎหมาย ระเบียบต่างๆ ประมวลจริยธรรมประมวลการปฏิบัติที่เป็นเลิศและวัฒนธรรม ซึ่งล้วนเอื้อหรือไม่เอื้อต่อการบริหารกิจการที่ดี

นอกจากนี้ผลการศึกษายังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนกฤต รอดเขียว (2553) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองสาธารณสุข และสิ่งแวดล้อมของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุทัยธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะขององค์การและนโยบายการบริหาร สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการปฏิบัติงานของกองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม ของเทศบาลตำบล ในจังหวัดอุทัยธานี ได้ร้อยละ 42.70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการศึกษาในครั้งนี้มีตัวแปรอีกสองตัวที่นำมาศึกษาแล้วพบว่าไม่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ได้แก่ปัจจัยจิตใจ และปัจจัยด้านทรัพยากรการจัดการ จึงอาจจะอธิบายข้อค้นพบดังกล่าวได้ว่า ประเด็นเกี่ยวกับแรงจูงใจนั้น เป็นเพียงแรงกระตุ้นให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการสิ่งแวดล้อม มาทำหน้าที่ในการรับผิดชอบ เป็นแกนนำ ในการจัดการสิ่งแวดล้อม หรือมีความคาดหวังในประเด็นอื่น ๆ เช่น ฐานะทางสังคมที่ดีขึ้น การเป็นที่ยอมรับของประชาชนในชุมชน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนวรรตน์ เป้าบุญสม (2545) ได้ทำการศึกษาเรื่อง บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการชุมชนในการพัฒนาชุมชน ศึกษากรณี: เทศบาลเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า แรงจูงใจในการเข้ามาเป็นคณะกรรมการต้องการพัฒนาชุมชนของตนเองให้มีความเจริญทัดเทียมกับชุมชนอื่น ซึ่งบุคคลที่เข้ามาเป็นคณะกรรมการจะมีฐานะดี เป็นที่ยอมรับและเป็นผู้ตระหนักในหน้าที่ของตนเอง หรืออับราฮัม เอช มาสโลว์ (Abraham H. Maslow, 1987:143-149) อธิบายไว้ว่าความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้ว จะมีให้แรงจูงใจสำหรับพฤติกรรมต่อไปอีก ตามความหมายนี้แสดงให้เห็นว่าความต้องการที่มีส่งผลต่อพฤติกรรมจะต้องเป็นความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนอง ความต้องการใดๆ ถ้าหากได้รับการตอบสนองเสร็จสิ้นไปแล้ว ก็จะไม่มีความหมายสำหรับบุคคลนั้น และความต้องการลำดับต่อไปที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองเท่านั้น ที่จะมีส่งผลต่อบุคคลดังกล่าวได้ แต่ความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนต้องอาศัยปัจจัยแวดล้อมหลายประการ โดยเฉพาะระบบบริหารจัดการที่มีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ความเป็นประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ ให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ ตลอดจนการเคารพสิทธิมนุษยชน และยึดมั่นในความสุจริต ความถูกต้องดีงาม และโปร่งใส

สำหรับปัจจัยด้านทรัพยากรการจัดการนั้นในการศึกษาครั้งนี้พบว่า ไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดการสิ่งแวดล้อมนั้นน่าจะเกิดจากการที่กลุ่มตัวอย่างมองว่าการจัดการสิ่งแวดล้อมที่สำคัญนั้นน่าจะอยู่ที่กระบวนการจัดการของคณะกรรมการชุมชนมากกว่าที่จะอยู่ที่บุคลากร เงิน วัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น เพราะกระบวนการบริหารจัดการนั้นประกอบด้วยการวางแผนการปฏิบัติงาน การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ การสั่งงาน การควบคุมงาน การประสานงาน รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงาน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ฟาร์โย (Fayol 1949: 5-6) ได้อธิบายกระบวนการจัดการงานประกอบด้วยขั้นตอนการบริหารไว้ 5 ประการ คือ (1) การวางแผน (To Plan) หมายถึง การวางแผนปฏิบัติงานล่วงหน้า (2) การจัดหน่วยงาน (To Organize) หมายถึง การรวบรวมเครื่องมือ วัสดุ และกำลังงาน (3) การบังคับบัญชา (To Command) หมายถึง การสั่งงาน ควบคุม บังคับบัญชาให้บุคคลปฏิบัติงานตามหน้าที่ (4) การประสานงาน (To Coordinate) หมายถึง การประสานกิจกรรมต่างๆ ของหน่วยงานให้ดำเนินงานไปตามเป้าหมาย และ (5) การควบคุม (To Control)

หมายถึง การควบคุมดูแลให้การปฏิบัติงานเป็นไปตามระเบียบ ข้อบังคับ และกฎเกณฑ์ คณะกรรมการชุมชนเป็นองค์หนึ่งที่จะต้องบริหารงานให้บรรลุจุดมุ่งหมายนั้น คณะกรรมการชุมชนจะต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์ในการบริหารงานอย่างสูง เพราะว่าการดำเนินการต่างๆ ไม่ใช่เป็นเพียงกิจกรรมที่คณะกรรมการชุมชนจะกระทำเพียงคนเดียว แต่ยังมีผู้ร่วมงานอีกหลายคนที่มีส่วนทำให้ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวได้ ซึ่งแต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกันไปทั้งในด้านสติปัญญา ความสามารถ ความถนัด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนเองจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการบริหารจัดการเพื่อให้งานบรรลุวัตถุประสงค์ แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการบริหารจัดการที่จะส่งผลคณะกรรมการชุมชนปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพดียิ่ง

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัย ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชนในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้

3.1.1 ด้านนิติธรรม จากผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการและประชาชนมีความคิดเห็นต่อการออกกฎ ระเบียบ เพื่อใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมร่วมกันอย่างเสมอภาค และเป็นธรรม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการชุมชนควรเปิดโอกาสให้คณะกรรมการชุมชนได้มีส่วนร่วมในการออกกฎ ระเบียบ เพื่อใช้ปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการสิ่งแวดล้อมในชุมชน โดยคณะกรรมการชุมชนควรสนับสนุนให้ประชาชนในชุมชนกระตือรือร้นในการจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น คณะกรรมการชุมชนอาจจะลงพื้นที่ให้ความรู้กับประชาชนในพื้นที่ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมและร่วมกันแก้ไขปัญหา

3.1.2 ด้านคุณธรรม จากผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมภายในชุมชนได้อย่างเสมอภาคมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น คณะกรรมการชุมชนควรพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน สุจริต มีระเบียบวินัย โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนหรือสมาชิกในชุมชนแสดงความคิดเห็นที่มีต่อคณะกรรมการชุมชน เพื่อให้คณะกรรมการชุมชนได้พิจารณาปรับปรุงตนเองดีขึ้น โดยถ้ามีเรื่องร้องเรียนจากสมาชิกชุมชนเข้า คณะกรรมการชุมชนควรพิจารณาออก เป็นต้น

3.1.3 ด้านความโปร่งใส จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนสามารถตรวจสอบและดูแลการจัดการสิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนควรปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ โดยเปิดโอกาสให้สมาชิกในชุมชน

สามารถเข้าตรวจสอบการทำงานของคณะกรรมการชุมชนได้ตลอดเวลา อีกทั้งการทำงานของคณะกรรมการชุมชนควรรวบรวมเอกสาร และหลักการการดำเนินการต่าง ๆ ให้เป็นระเบียบ และเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้คณะกรรมการชุมชนควรชี้แจง อธิบาย ประชาสัมพันธ์การบริหารจัดการ สิ่งแวดล้อมให้กับสมาชิกในชุมชนได้รับทราบอย่างต่อเนื่องทุกเดือน

3.1.4 ด้านการมีส่วนร่วม จากผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนควรสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนมีส่วนร่วมในการติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานของคณะกรรมการชุมชน เพราะการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการสื่อสารสองทางในการแลกเปลี่ยนข้อมูลและรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อีกทั้งยังเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีในชุมชนอีกทางหนึ่ง

3.1.5 ด้านความรับผิดชอบ จากผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนทำหน้าที่จัดการสิ่งแวดล้อมโดยยึดถือประโยชน์ของประชาชนเป็นหลักมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนควรแสดงจุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการชุมชน รวมทั้งการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างชัดเจน โดยมีการวางแผนการทำงาน กระบวนการดำเนินงาน กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบอย่างชัดเจน รวมทั้งชี้แจงเป็นลายลักษณ์อักษร

3.1.6 ด้านความคุ้มค่า จากผลการศึกษาพบว่า คณะกรรมการชุมชนบริหารงบประมาณได้อย่างคุ้มค่า มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นคณะกรรมการชุมชนควรจัดทำงานงบประมาณในการบริหารจัดการสิ่งแวดล้อมชุมชนรายปี วางแผนหรือจัดการโครงการรายปี เพื่อที่จะได้ทราบว่า จะใช้งบประมาณในการบริหารจัดการมากน้อยเพียงใด โดยเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืนจะต้องบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนให้มากที่สุด

3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมในเขตเทศบาลนครปากเกร็ด ในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ระหว่างเทศบาลนคร และเทศบาลเมือง

3.2.2 ในการศึกษาครั้งนี้พบว่าปัจจัยแรงจูงใจมีส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางการจัดการสิ่งแวดล้อมของคณะกรรมการชุมชน ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาว่ามีปัจจัยจูงใจอะไรบ้างที่ส่งผลต่อการทำงานของคณะกรรมการชุมชน เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ในการกำหนดนโยบายในการสร้างแรงจูงใจต่อคณะกรรมการชุมชนต่อไป

3.2.2 การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของคณะกรรมการชุมชน
ประชาชนในชุมชน และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่มีผลต่อการความสำเร็จของการจัดการสิ่งแวดล้อมของ
คณะกรรมการชุมชน

